

KÖY HAYVANCILIĞINI GELİŞTİRME PROJESİ*

Mahmure BENER,

Osman BAYANOĞLU

İzmir Teknik Ziraat Müdürlüğü

Yerli ırk hayvanlarımızı ıslah etmek amacıyla GIDA-TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞIN'ca hayvan varlığı yüksek illerde uygulanmak üzere «Köy Hayvancılığını Geliştirme Projesi» adı altında bir proje geliştirilerek Devlet Planlama'ya sunulmuş ve onaylanarak 1973 yılından sonra uygulanmaya başlanmıştır.

Bu proje ile esas olara, özellikle yapay tohumlamanın henüz yapılamadığı köylerde iyi nitelikte boğalar kullanmak suretiyle köy sürülerinin ıslah edilmesi ve sonuçta seçkin hayvanlardan oluşan ünitelerin (damızlık sürülerin) meydana getirilmesi, böylece bu ünitelerden diğer köylerin ve yetiştiricilerin damızlık hayvan gereksinmelerinin hiç değilse belirli oranlarda karşılanabilmesi düşünülmektedir. Ayrıca, proje gereğince çiftçilerimizle teknik yayım örgütü arasında sağlanacak sıkı işbirliği sonunda ve uygulanacak eğitim programları ile köyde bulunan barınaklardaki çevre koşullarının eldeki olanaklar oranında iyileştirilmesine, hayvan bakım ve yemleme tekniğinin öğretilmesine ve kaba yem üretiminin arttırılmasına da çalışılacaktır.

İzmir ilini de içine alan ve şimdiki 10 yıllık bir süreyi kapsayacak olan projede öncelikle süt sığırcılığı ele alınmıştır. Çünkü milli gelirimizin 1/3'ünden çoğunu veren TARIMSAL GELİRLERİMİZ'in yaklaşık 1/5'inin süttten gelmesi, süttün Yurt ekonomisi yönünden önemini açıkça ortaya koymaktadır.

*) Bu proje, İzmir Teknik Ziraat Müdürlüğü'nce yürütülmektedir.

Proje uyarınca köy sürülerinin (Proje uygulandığı köylerdeki) tamamen kontrol altına alınarak yetiştirme kayıtlarının tutulması ve süt verim kontrollerinin yapılması plânlanmıştır.

Gıda-Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca hazırlanan yatırım programlarına göre ilk iş olarak ilimize proje ile ilgili YÖNERGE ve İŞ PROGRAMI daha sonra da yaptırılacak boğa barınaklarına ait basit kroki ve tutulacak yetiştirme kayıtları örnekleri gönderilmiştir. Bu yönerge ve iş programına uyularak 1973 yılında ön inceleme çalışmalarına başlanmış ve projede işbirliği yapılacak ilçe ve köyler saptanmıştır. Bakanlıkça gönderilen barınak krokilerinin plânları Teknik Ziraat Müdürlüğü'nce hazırlanarak bu iş için ilimize gönderilen ödeneklerle barınakların yapımına başlanmıştır. Ödemiş ilçesinde 3 adet (Çaylı, Gereli, Üzümlü köylerinde) Kiraz'ın Ceritler köyünde 1 adet olmak üzere 4 boğa barınağı yaptırılarak çalışmaya başlanmıştır.

Boğa barınaklarının tamamlanmasından sonra 1974 yılında E.Ü. Ziraat Fakültesi Uygulama Çiftliğinden satın alınan 1 adet Holstein Frizian boğa ile Ödemiş ilçesinin Üzümlü köyünde uygulamaya başlanmış ve her yıl gönderilen ödeneklerle proje kapsamı genişletilmiştir. Projede seçilen her köy ünite merkezi olarak adlandırılmakta olup, her ünite merkezi için üç boğa verilmesi planlanmıştır. Şimdiye kadar 23 baş boğa satın alınmış fakat uygulama devam ettikçe bazı boğalar çeşitli nedenlerle elden çıkarılmıştır. Şimdiki boğa sayısı ilçe ve köylere göre Çizelge 1 de verilmiştir.

Çizelge 1. Köy-boğa projesi boğa sayısı

İlçesi	Köyü	Boğanın	
		İrki	Sayısı
ÖDEMİŞ	Üzümlü	H.Frizian	1
ÖDEMİŞ	Üzümlü	H.Frizian	1
ÖDEMİŞ	Üzümlü	Mantafon	1
ÖDEMİŞ	Gereli	H.Frizian	1
ÖDEMİŞ	Gereli	Mantafon	1
ÖDEMİŞ	Çaylı	H.Frizian	1
ÖDEMİŞ	Çaylı	Montafon	1
ÖDEMİŞ	Demircili	H.Frizian	2
ÖDEMİŞ	Yolüstü	H.Frizian	1
ÖDEMİŞ	Kayaköy	H.Frizian	3
KIRAZ	Ceritler	H.Frizian	3
MENEMEN	Süleymanlı	H.Frizian	2

TOPLAM 18

Köy Hayvancılığını Geliştirme Projesi'nin başladığı günden bugüne kadar eldeki boğalara aştırılan yerli inek sayısı (Ünite Merkezleri ile bu merkezlerin çevresinde bulunan köylerden gelen hayvanlar dahil) ile bu ineklerden doğan dişi ve erkek melez yavru sayıları da aşağıdaki gibidir.

Çizelge 2. Köy-boğa projesinde aştırılan inek ve üretilen melez yavru sayısı

İlçe Adı	Ünite sayısı	Aştırılan inek sayısı	Üretilen melez yavru	
			Dişi	Erkek
ÖDEMİŞ	6	3.679	1.546	1.401
KIRAZ	1	1.615	339	235
MENEMEN	1	817	244	262
TOPLAM	8	6.111	2.129	1.898

Proje gereğince elde edilen birinci melez yavruları tekrar boğalara verilmek suretiyle G_1 yavruların (geriye melez yavrular) alınması öngörülmektedir. Böylece alınan G_1 yavrular ünite merkezi olan köyler için ve diğer köylere verilmek üzere damızlık olarak kullanılacaktır.

Halen Ödemiş ilçesinde 6 ünite merkezi civarında bulunan 26, Kiraz ilçesinde 1 ünite merkezi civarında bulunan 8 ve Menemen ilçesinde 1 ünite merkezi civarında bulunan 6 köy olmak üzere 40 köyün hayvanları proje boğalarından faydalanmaktadır.

Şimdiki duruma göre birinci melezlerin yanında G_1 yavruları da alınmaya başlanmış olup, bunların sayıları da ayrıca saptanmaktadır.

Boğaların bakımları için 4 ünite merkezimizde bakıcılarımız bulunmaktadır. Boğaların yemlenmeleri teknik kontrol altında yapılmaktadır. Gerek bakıcıların, gerekse hayvanların kaba ve kesif yemlerinin ücretleri de Bakanlıkça karşılanmaktadır.

Köy Hayvancılığını Geliştirme Projesi çiftçilerimiz tarafından çok benimsenmiştir. Proje, amaçlarına şimdiden ulaşmaya başlamıştır. Yapılan yeni başvurular da bunu kanıtlamaktadır.